

**Rekomendācijas nepieciešamajiem
pasākumiem klientu motivēšanai un
profesionāļu profesionālai darbībai, lai
sagatavotu klientus DI īstenošanai**

Ā.BALTIŅA, 22.12.2015.

PREZENTĀCIJAS SATURS:

1. VSAC izvērtējuma rezultāti.
2. Ieteikumi un rekomendācijas profesionālās darbības pilnveidei.

IZVĒRTĒŠANAS PROCESS (1):

Izvērtētas **28** VSAC filiāles:

- 22 institūcijas pilngadīgām personām;
- 5 institūcijas bērniem;
- 1 institūcija personām ar redzes traucējumiem.

IZVĒRTĒŠANAS PROCESS (2):

Tika vērtēta:

- infrastruktūra;
- klienti;
- darbinieki.

INFRASTRUKTŪRA (1):

- ✘ 05.12.2015. – **3682** pilngadīgi klienti;
- ✘ vidēji uz vienu klientu 17.27m² dzīvojamās istabās- guļamistabās;
- ✘ vidēji 15,02 klienti uz vienu WC;
- ✘ vidēji 19,34 cilvēki uz vienu sanitāro telpu;
- ✘ institūcijas piemērotība ar klientu aktivizāciju saistītām nodarbībām - 2,5 (vērtējumā 1līdz 3).

INFRASTRUKTŪRA (2):

- ✘ VSAC filiālēs netiek ievēroti Universālā dizaina principi.

Universālais dizains ir produktu vai vides dizains, kuru izmanto visi cilvēki visplašākajā mērā un bez nepieciešamības to īpaši pielāgot
(The Center for Universal Design, North Carolina State University)

PILNGADĪGO KLIENTU IZVĒRTĒJUMS (20 FILIĀLES):

	Klientu sadalījums pa aprūpes līmeņiem (pēdējais vērtējums)	Darba prasmju uzlabošanas pasākumi
1.aprūpes līmenis	370	226
2.aprūpes līmenis	928	572
3.aprūpes līmenis	1125	417
4.aprūpes līmenis	604	8

- ✘ Klientu skaits, kas izstājušies no institūcijas un uzsākuši neatkarīgu dzīvi – 103 klienti;
- ✘ Prognozē sagatavot neatkarīgai dzīvei DI procesā $336+14(\text{Jugla})= 350$ personas

! 2,5 klienti uz vienu aprūpes un rehabilitācijas procesā iesaistīto darbinieku (filiāles, kurās ir tikai pilngadīgie klienti)

KLIENTU IESPĒJAS APGŪT DARBA PRASMES:

- ✘ klienti nevar saņemt atlīdzību par darbu, kas motivētu viņus darbam;
- ✘ klientiem ļauj strādāt (pie zemniekiem u.c.) ļoti ierobežoti;
- ✘ darbinieki neļauj darīt darbus, jo bail, ka klients sevi savainos (t.i. nepietiekošs skaits profesionāļu, kuri strādā ar klientu);
- ✘ ir ierobežots speciālistu skaits, kas varētu mācīt klientiem darba, sadzīves prasmes;
- ✘ VSAC nav finansējuma produktu iegādei, lai klienti apgūtu ēdiena gatavošanas prasmes;
- ✘ VSAC filiālēs, kurās ir „Pusceļa mājas” patstāvīgās dzīves prasmes minimāli tiek mācītas un apgūtas tiem klientiem, kuri nav «Pusceļa mājas» iemītnieki;
- ✘ lielai daļai filiāļu nav iespējas klientus nodarbināt;
- ✘ nav pietiekošā daudzumā darbnīcu, kurās klienti varētu attīstīt prasmes.

DARBA ORGANIZĀCIJA INSTITŪCIJĀ:

- ✘ “Pusceļa mājās” darba organizācija, dienas režīms neatbilst šī pakalpojuma filozofijai, formai un saturam;
- ✘ izvērtējot klientu pašaprūpes, neatkarības un patstāvīgās dzīves prasmes ir nepieciešama personāla klātbūtne, kas ikdienā visbiežāk ir ar klientu;
- ✘ klientu izvērtēšana notiek formāli (netiek ņemti vērā objektīvie kritēriji, bet bieži „man tā liekas” un „es zinu vislabāk, kas klientam nepieciešams”);
- ✘ nav jēgpilna dienas režīma, jo iztrūkst profesionālie resursi.

KLIENTU IESPĒJAS APGŪT PATSTĀVĪGĀS DZĪVES PRASMES:

- ✗ klienti vairums dzīvo istabiņā vairāk nekā divas personas;
- ✗ klienti neiet palīgā uz virtuvi, kaut gan viņi to varētu darīt;
- ✗ ir institūcijas, kur klientiem neļauj mazgāt savas personīgās drēbes klientiem, kaut gan viņi to grib un var, bet liek nest uz veļas mazgātuvī, jo tā personālam ir ērtāk;
- ✗ personāls neļauj tīrīt istabas pašiem klientiem;
- ✗ nemāca visiem klientiem, kā uzvesties uz ielas(gājēju pārejas u.c.);
- ✗ ierobežots nodarbju repertuārs;
- ✗ klienti nestrādā tos darbus, kurus ir apguvuši iepriekšējās institūcijās, tādejādi zaudējot darba prasmes un iemaņas.

NEVĒRĪBA PRET KLIENTU:

- ✘ klients slikti redz, bet neviens to nav pamanījis;
- ✘ pat ja palagi netīri, gultas veļu tāpat nomaina tikai pēc desmit dienām;
- ✘ klientiem netiek izsniegti pietiekošā daudzumā personīgās higiēnas priekšmeti (piem. higiēniskās paketes);
- ✘ klientam nav jātīra zobi, jo ir plate vai zobu vispār nav, to akceptē darbinieki;
- ✘ klientiem nav iespēja aizslēgt savas istabiņas;
- ✘ netiek ņemtas vērā klientu vēlmes izvēlēties cilvēku ar kuru dzīvot vienā istabiņā(jauns un ļoti vecs);
- ✘ bāriņtiesa nepārskata klientam izvēlēto aizbildni, kas nepilda savus pienākumus, apdraudot klienta cilvēktiesības.

PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE UN ATTĪSTĪBA:

- ✗ ierobežots daudzums metodoloģijas (stratēģiskais koncepts) un metodes darbā:
 - ar personām ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem;
 - ar personām, kurām ir garīga, t.sk. smaga rakstura traucējumi.
- ✗ ir vērojama „klišejiska” pieeja darbā ar klientu;
- ✗ ir brīvas profesionālās vakances, tādejādi var apgalvot, ka dzīves kvalitāte klientiem netiek nodrošināta pilnībā;
- ✗ profesionāļiem ir vērojamas „profesionālās stigmatas”, kas liedz radoši strādāt ar klientu;

DI RISKI (1):

- ✘ klienti nevēlās dzīvot ārpus institūcijas, jo ir tikuši finansiāli izmantoti;
- ✘ vairums klientiem ir „institucionālais zīmogs”;
- ✘ klienti neprot plānot savas ikdienas aktivitātes;
- ✘ klienti nespēj sevi aprūpēt (gatavot ēst, mazgāt veļu, personīgās higiēnas ievērošana);
- ✘ klientiem iztrūkst ”individuāla pieeja”;
- ✘ lielākai daļai klientu nav iespējams sevi realizēt aktīvi un jēgpilni;

DI RISKI (2):

- ✘ darbnīcu ierobežotais skaits – aktivitāšu repertuāra nepietiekamība;
- ✘ ir ierobežots klientu darba prasmju aktivitāšu repertuārs tam ir sezonāls raksturs;
- ✘ klientu skaits pa aprūpes līmeņiem un cik un kāda aprūpes līmeņa klienti piedalās darba prasmju uzlabošanas pasākumos nesabalansētība;

DI RISKI (3):

- ✘ personu skaits no šobrīd dzīvojošiem, kas uzturas institūcijā 10 gadus un ilgāk ļoti liels skaits;
- ✘ iztrūkst izpratne par personīgās higiēnas nepieciešamību;
- ✘ klientu alkohola lietošanas paradumi;
- ✘ ierobežotā privātā telpa;
- ✘ viesu telpas neesamība, kur varētu klienti ar tuviniekiem palikt pa nakti;

DI RISKI (4):

- ✘ ierobežota sadarbība ar pašvaldības grupu dzīvokļiem;
- ✘ darbiniekiem institucionālās stigmatas;
- ✘ filiāles ir izolētas (“Aizvīķi”).

EKSPERTA IETEIKUMI FILIĀLĒS (1):

- ✘ izveidot “Pusceļa māju” katrā filiālē, izveidojot vidi pietuvinātu reālajai (sanitārās telpas, virtuves, t.c.);
- ✘ paplašināt klientu darba prasmju aktivitāšu repertuāru, ņemot vērā, ka ne visi klienti dzīvos lauku teritorijās (ņemot vērā sezonalitāti);
- ✘ paplašināt darbnīcu skaitu, lai klientiem būtu iespējams sevi realizēt aktīvi un jēgpilni;
- ✘ klientus iesaistīt sevis aprūpes pasākumos(veļas mazgāšana, personīgās higiēnas ievērošana u.c.);

EKSPERTA IETEIKUMI FILIĀLĒS (2):

- ✘ izveidot viesu telpas, lai būtu iespējams radniekiem un klientiem tajās satikties (t.sk. radniekiem nodrošinot pārgulēšanu);
- ✘ sadarboties ar pašvaldību pārstāvjiem, lai klienti, kuri atstās institūcijas varētu līdzdarboties neatkarīgas dzīves uzsākšanai;
- ✘ motivēt klientus neatkarīgas dzīves uzsākšanai ar labajiem un pozitīvajiem piemēriem no institūcijas vides;

EKSPERTA IETEIKUMI FILIĀLĒS (3):

- ✘ ne vairāk kā 3 klienti guļamtelpā (max);
- ✘ ļaut un lūgt klientus sakopt savas telpas;
- ✘ ļaut klientiem piedalīties un palīdzēt aprūpēt citus klientus;
- ✘ sadarbībā ar pašvaldībām, veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību un aktīvi piedalīties procesos;

EKSPERTA IETEIKUMI FILIĀLĒS (4):

- ✘ metodoloģijas un metožu izveide, to izmantošanas iespējas;
- ✘ izveidot klientu “Neatkarīgās dzīves pasi”;
- ✘ jā māca klientus plānot savas aktivitātes;
- ✘ LM sakārtot normatīvos aktus, lai klientiem būtu iespējams strādāt (tādejādi apgūstot darba prasmes un paplašinot nodarbjū repertuāru).